

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de done ori in septemana, mercuria si sambat'a.

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu intragu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa ou 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intragu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singlarici se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 95.

Sibiu, 28/10 Decembre 1879.

Anulu II.

Unele decisiuni de ale congressului serbescu.

In altu Nr. arataramu, cà dupa activitate de 1 luna congressulu nationale-bisericescu alu serbiloru, adunatu la Carlovitiu a fostu inchisu, pentru-cà in primaver'a viitoare se si continue lucrarile reorganizarii, care le dà preste asteptare multu de lucru, mai alesu cà avura se votodie si unele regulamente fôrte necesarie, se inventodie exactu tôte averile bisericeloru, monastiriloru, scôleloru si ale instituteloru filantropice, precum si se reguledie venitul archiereiloru, platile ieromonachiloru, disciplin'a novitiiloru si altele multe.

In siedinti'a din 17/29 Oct. s'au regulatu platile ieromonachiloru. Asia de aci incolo archimandritii voru avea plata câte 2000 fl., egumenii câte 600 fl., vicarii monastiresci (economii?) 300 fl., si fiacare ieromonachu câte 200 fl. pe anu, pe langa care se intielege de sine locuinti'a, victulu, servitiulu, trasura. Din prisosulu curatu alu venitul monastiriloru, comassatu intr'o suma, $\frac{1}{2}$ intra in fondulu monastirescu si ceealalta $\frac{1}{2}$ in fondulu clericale sau alu seminarierulu de clerici. Cu acea ocaziune deputatulu Mich. Dimitrieviciu cerù, cà monastirile ajunse in saracia se se cassodie, calugarii se fia supusi din nou la examenu si chiaru „regulele s. Vasilie celu mare se fia luate la revisiune”, pentru-cà asia rigorose fôra margini, dara si obsolete cum sunt, o parte din ele nu aru mai avea nici-unu intielesu si calugarii nici cà se mai tinu de ele. Dimitrieviciu remase aprôpe isolatu cu opiniunea sa, precum si erâ usioru de prevediatu, pentru-cà reforme de acelea se facu prin monastiri, dara nu se mai spunu.

In aceeasi di se luâ in desbatere proiectulu episcopului Zsivkovics pentru supunerea la examenu rigorosu a totoruru protopopiloru, din canónele, decrete, instructiunile eclesiastice, cà si din legi, decrete, instructiuni de ale statului, relative la afaceri bisericesci, examenu strictu din dreptulu matrimoniale, din unele parti principale ale dreptulu canonicu, din legile scolastice si preste totu din alte institutiuni, a caroru cunóscere este indispensabile unui protopopu. Acelu proiectu fu votatu si adoptatu de càtra congressu; éra urmarea pôte se fia cà, unii protopopi voru fi constrinsi a se retrage si a face locu altora.

In siedinti'a din 30 Oct., care a fostu a 27-ea, s'a datu in desbatere modulu administrarei fonduriloru, pe basea raportului compusu de Nic. Pavloviciu dela Panciova, care cá omu de specialitate, intr'unu discursu de 1 óra intréga supuse la critica severa tóta contabilitatea, adeca modulu cum s'au portatu acolo socotelele pâna acum, adeca fôrte eronatu, din care de ex. nu se pôte aflá, daca vreunu debitoru a platitu canduva interesele, mai alesu candu detoriile active facu mai multe sute de mii, prin urmare nu se pôte inchiaié nici bilantiu cum se cade. Congressulu scandalitu fôrte prin acele revelatiuni neplacute, decise cà tôte cartile de contabilitate se se dea in studiulu aprofundatu alu comisiunii revisorie.

Regulamentulu votatu pentru administrarea fondului monastiriloru si modulu intrebuintarierei intereselor in reparaturi, edificie noue, intertentiune, plati, burse, pensiuni, este unulu din cele mai bune.

Dupa acestea se puse la ordinea dilei si dotatiunea episcopiloru diecesani. Referente dr. Ciriçi secretariulu corporatiunei. Proiectulu seu este intemeiatu pe unu prea in. rescriptu din 10 Aug. 1868 si coprinde numai 6 §§-i. Resultatulu este cà: metropolitulu patriarchu serbescu va trage si de aci inainte ad personam venitul „modestu” de 150.000 (una suta cincideci mii) florini v. a. pe anu; éra venitul celor 6 episcopi serbesci s'a regulatu asia, cà mai antaiu se sumara veniturile diverse in cifr'a totale de 72.021 fl. 96 cri, din care se scadu 6900 fl. pentru reparatur'a residentieloru si in ajutorie la unii preoti lipsiti, éra restulu de 66.021 fl. 96 cr. se face in 6 parti egali, adeca 11.000 fl. si ceva pentru fia-care episcopu diecesanu. Sciutu este cà diecesele serbesci in comparatiune cu cele gr.-or. romanesci sunt fôrte mici, unele numai càtu unu protopopiatu de cele mai mari romanesci; cà-ei si din ce erau mai maricele, de ex. diecesea Temesiórei si a Versietului, de candu a datu D-dieu de s'au despartitu romanii, cele serbesci au devenitu si mai mici. Depende inse la serbi, cà si la romani, cà si la ori-care altu poporu, in prim'a lini'a dela cleruri, cà se se inmultiesca diecesanii loru, nu prin proselitismu, care nu mai merge, càtu mai virtosu prin ingrijirea neadormita de sanatatea trupésca si sufletésca a poporeniloru, cà nu castigandu 100 de suflete prin conversiune, se perdi in acelasu timpu câte

1000 prin betia, lene, fôme, bóle, coruptiune, batai, omoruri si alte fapte barbare.

Transilvani'a.

— Sibiu, 8 Dec. n. (Despre ajutoriele in bani ce se dau la invetiacei si sodali.) In Nr. 88 din 3/15 Nov. alu acestui diariu noi deteramu câteva informatiuni despre dificultatile ce intimpina com. Asociatiunei transilvane la inpartirea de burse (stipendie) pentru studenti, ajutorie sau subventiuni pentru invetiacei si sodali dela diverse professiuni. Suntemu informati cà aceleasi dificultati le intempina si alte corporatiuni, eclesiastice si civili, care au a face cu fonduri destinate spre scopuri de acestea. Cestiunea este inportanta si grava din natur'a sa, pentru-cà ea taia departe in venitoriulu natiunei. S'a observatu la mai multe ocaziuni, cà la alte popóra destepte capii familiiloru ingrijescu de timpuriu cà se si inpartia pe fiii loru, care dupa facultatile si aplicarile firesci, la óste, la preotia si professoria, la comerciulu, industria mare si mica si la agricultura cu tôte frumósele sale ramuri. Dara pentru tôte acestea vocatiuni ale vietiei tenerii se fia preparati de ajunsu si supraveghiati fôrte de aprôpe, cà se nu se aléga din ei ómeni perde-véra, precum de ex. scriu diariile magiare despre o parte a studentiloru dela universitatea din B.-Pest'a, cà cu lunile intregi nu mergu la nici-o prelegere, ba inca altii nici nu siedu in capitala, ci dupa ce s'au in scrisu tómn'a, o iau la sanetos'a pe la sate si orasiele, fôra cà parintii sau tutorii loru se afle ceva despre densii.

Noi aici ne vomu margini asta-data numai la teneriile dela professiuni sau meserii. Audimu cà Societatea „Transilvania” a mai destinatu câteva ajutorie, spre a se inpartii la profesionistii cei mai buni, inse si cei mai lipsiti, in Sibiu prin comitetulu Asociatiunei, in Brasiovu, Clusiu, Bistritia prin comitetele din acelea cetati. Se va publicá concursu nou; dara tocma se nu se publice acuma, nu e indoiéla cà ajutorie de acestea voru votá si de aci inainte tôte adunarile generali in cursu de mai multi ani, pâna se apuce a ambla si industri'a nóstra nationale pe petiórele sale. Asia reflexiunile pe care avemu noi se le facemu acilea, nu sunt legate de vreunu timpu anumitu.

La natiunile civilisate ingrijesce insusi

Foisiór'a „Observatoriului”.

Nicolau Gogol

séu

Poetulu mortu de fôme.

(O istoria russésca.)

Comunicata de J... C....

(Urmare si fine.)

Intr'o di in St. Petersburg se ceteau doue novele in manuscriptu, fiindu cà censur'a le oprise tiparirea loru. —

Atátu in Moscva càtu si in Petersburg se scia fôrte bine, cà persónele batjocorite fâra nici o crutiare din acestea manuscripte sunt niste functionari inalti din Ministeriu.

Autorulu acelor novele erâ unu poetu si necunoscutu, se scia numai cà numele lui e Nicolau Gogol.

Gogol au cutezatu se tiparésca aceste novele si in diu'a urmatóre erâ decisa transportarea lui in campurile ghiatióse din Siberi'a.

Gogol alergá numai decatu la Tiaru, inse in pragulu palatului ilu asteptá o mare pedeca pe care nu o potea trece. Reintorcându-se, abia face cati-va pasi si se intalnesce cu Ministrulu culteloru Noroff.

Ei erau amici, inse Noroff nu potea se apere pe tinerulu poetu din Russi'a mica, de orece acestea opuri — dupa afirmarea censurei — usioru poteau se atitie ura si desconsiderare in contra organeloru gubernului.

— Esti nebunu Nicolae!

— Asia! acum intielegu, pentru-ce trebuie se caletorescu la Siberi'a. Nebunii se espedésa — intieptii remanu.

— Dar' ce dracu te au indemnatu, de ai scrisu neste opuri, cari usioru potu se atitie ura si desconsiderare in contra organeloru gubernului?

— Óre am facutu eu acésta? intreba Gogol pe Noroff.

— Ori ce statu are gubernu si gubernulu are organe, déca recunosc gubernulu recunosc si organele lui. Celu de antaiu e o intrebare mare pentru mine amice Noroff! Eu mi-am spusu liberu opiniunea mea asupra fapteloru gubernului si ale organeloru lui.

— Tie nu-ti place de Russi'a?

— Pe mam'a nóstra o iubimu fia chiaru si schidóla, chiaru déca ne ar inplé ánim'a cu fiere, ba chiaru déca nu ne ar dá de mancare.

— Dóra suferi lipsa Gogole!

— Organeloru guberniale le merge mai bine, acelea se ingrasia din sangele altor'a.

— Si tu ai potea face asia ceva.

— Se cantu unu imnu pentru organele gubernului?

— Nu — sci pentru ce? cercetédia-me mane.

— Mane plecu la Siberi'a.

— Unu poetu, care flamandiesce nu merge in Siberi'a, remane in Petersburg si traiesce bine — adeca déca e istetiú si tace; cealalte pe maine.

Gogol au cercetatu pe Noroff, — nu l'au escortatu la Siberi'a — au tacutu. Novelele lui de aici incolo erau mai blande, traiulu bunu i-au micioratu ideile. Noroff i au esoperatu statiune in Ministeriu, inse spiritulu lui celu nestatornicu in continuu ilu persecutá, ori unde isi intorcea privirea nu vedea altceva, decátu demonii si santii pe cari i-au furatu. In 1840 deveni professoru de istoria la universitatea din Petersburg; acésta functiune o indeplini unu anu si jumetate. Opurile lui apareau acum in intervale de totu mari. „Novelele,” „Serile mele la tiéra langa Ditanc'a,” „Revizorulu,” „Sufletele mórte,” acésta satira a nobilimei provinciale russesci, „Mantau'a” scl. ilu facura barbatu renumitu, placutu atatu inaintea publicului de frunte din

Petersburg, catu si inaintea lunei literate, si i castigara corón'a de poetu.

O tacere ilu coprinse din ce in ce mai multu si déca ilu trezea cineva din somnulu seu, i'si radicá capulu acoperitu cu negrele si dese bucle, si aretá fati'a sa acoperita de semnele fortuneloru prin cari au trecut, respirá greu cà si candu i-ar apesá ceva pieptulu.

— Pentru ce esti asia de tristu Nicolae Gogol!

— Me platescu! respundea totudeauna poetulu.

— Trebuie se me rogu, cà ceriulu se-mi ierte multe! si Atotopotintele se-mi dea multe! Viéti'a mea cea pierduta si lipsita de libertate! Iubirea mea fatia de mam'a, carea erâ mai mare chiar' decátu credintii'a mea.

Si Gogol se rogá. . . .

Tacea si se rogá. Elu pentru lumea esterna nu mai esistá. Nici odata nu se atingea de pensiunea sa, pe carea o primea regulatu. Se simtia culpabilu in contra patriei sale ortodoxe, tiparea scrieri volante, in cari aperá tôte acelea pe care le urá din tóta ánim'a sa. Lu dorea tare, pentru cà din propri'a s'a vina nu l'au intielesu.

Dile intregi stetea melancolicu inaintea icóneloru sfinte din camer'a sa si se rogá fierbinte pentru mantuirea credintiosului poporu si pentru sufletulu seu ingreunatu cu pecate revolutionare. . . . In 21 Febr. 1852 l'au aflatu mortu de fôme inaintea icóneloru sale. Asia isi fini viéti'a marele poetu si umoristu russu, carele si-au incordatu ordinióra lir'a sa pentru astfelu de acorduri:

„Mortu e omulu care geme

Sub catusiele tirane.

si

Omulu traiesce,

Pâna e liberu.”

statulu a ficsá prin legi speciali conditiunile pe langa care potu fi primiti baiatii la invetiare de profesiuni; cà-ci este lucru celu mai periculosu, cà in locu de adeverati industriari, profesionisti, mes-
tesiu-gari, si capabili si integrii se crescemu, se inmultimu numai o classe de cãrpaci (Pfuscher) si de proletari peritori de fõme. Trebuie se ne tragemu fõrte bine sam'a de pre acuma, cà crescõndu noi profesionisti, cugetamu a ne cresce totuodata acea classe midiulocia, acea bur-
gesia, care va avea trebuintia se scia carte multa, din alu carei midiulocu esu in dilele nõstre primari (Bürgermeister) si senatori la cetati si orasie, membrii ai diverselor comissiumi si deputatiuni, uneori pãna susu la tron.

Dara tocma se si facemu abstractiune dela acõsta chiamare paralela a candidatiloru de „maisteri“, candu cugetamu la infricosiat'a concurentia ce au se intimpine in tõta vieti'a loru, din afara, din strainatate, trebuie se insistemu cu totu adinsulu pentru conditiuni de primire multu mai precise, decãtu s'au vedutu pãna acuma.

Baiatii sasi nu se mai primescu cà invetiacei, daca n'au testimoniu scolasticu bunu celu mai puçinu de siese, inca si optu ani de invetiatura, in scõle primarie, in asia numite civili (Bürgerschulen), sau in reali cãte doui ani. Noi ii damu la „mestesi-guri“ chiaru si numai din o scõla elementaria, unde a invetiati a citi si a'si manji numele. Cunõscemu chiaru aici in Sibiu unu tineru de 18 ani, care invetia de 4 ani la unu pantofariu (Schuster), ger-
manu, fõra cà se cunõsca o litera, necum se põta scrie ceva. Acelu tineru dilele acestea se face sodalu; preste 2—3 ani ilu vei vedea figurandu cà „maisteru“; dara ce mai figura va face elu chiaru si la unu satu? candu i se va cere cà se subscrie cãte ceva, totu de atãtea-ori i se va praji nasulu de rusine.

Noi suntemu de parere, cà ajutõrie se nu se mai dea la nici unu invetiaceu, care nu va produce testimoniu scolasticu de 6 ani celu mai puçinu. Se se mai cãra dela tinerime cà conditiune stricta desemnulu liniaru, inca si celu de mana libera, de care voru avea trebuintia de aci inainte cele mai multe profesiuni, fõra care necum casa si mobilia, necum unelte la mii de trebuintie, dara nu vei avea nici macaru caltiamente pe mesura cum se cade si nici-o manufactura preparata cu gustu.

Ori in ce locu este tinerime mai multa pe la maisteri, se stea sub privighiarea cuiva, anume dela cei ce primescu ajutõrie se se cãra totu la cãte 6 luni adeverintia de portare, de conduita.

Se fia controla, cà nu acelasiu tineru se primõsca ajutoriu dela 2—3 locuri si alti de nicairi.

Revista politica.

Sibiu, 9 Decembre st. n. 1879.

Proiectulu de lege alu armatei, care a fostu depusu din partea guvernului austriacu pe mës'a camerei deputatiloru, coprinde numai doue paragrafe. Primulu paragrafu ficsãdia cifr'a totala a armatei permanente de linia la 800.000, era paragrafulu doui pretinde, cà acõsta cifra se fia votata, inca pe diece ani inainte, neschimbata.

In urm'a viueloru desbateri ce au decursu asupra acestui inportantu proiectu de lege si in urm'a interesantei si caldurõsei aparari ce a facutu acelui proiectu, ministrulu comunu pentru apararea tieriei bar. Horst, multi se asteptau cà opositiunea centralista se se induplece si se votodie si ea, decã si nu cu entusiasmu, dar' celu puçinu cu atãtea voturi cãte mai erau de lipsa, pentru cà se se atinga cele doue treimi ale maioritatii necesarie, cà proiectulu in cestiune se fia votatu conformu prescrieriloru Constitutiunei.

Venindu trãb'a la votare, paragrafulu primu alu proiectului guvernului a fostu votatu cu 178 contra 152 voturi, era paragrafulu alu douilea, dela care depindea sõrtea intregului proiectu de lege, a fostu votatu cu 174 contra 155 si prin urmare neintru'undu cele doue treimi se considera cà refusat.

Acestu votu, provocatu prin atitudinea opositiunei centraliste, a facutu o inpressiune fõrte rea nu numai asupra cercuriloru gubernamentale, ci si asupra curtiei imperiale si a cercuriloru militare. De õrece in decursulu desbateriloru, opositiunea indreptate atacurile sale violente nu atãtu asupra cestiunei ce era la ordinea dilei, ci cu preferintia directu asupra ministeriului actualu, com. Taaffe, prestãdintele consiliului, aflã ocaziune in cursulu discutiunei, a declarã din nou cà: misiunea ministeriului actualu de coalitiune este de a uni tõte nationalitatile imperiului pe terenulu Constitutiunei

comune si cà doresce si densulu a vedea in camera o maioritate austriaca, era nu o maioritate formata de cutare sãu cutare nationalitate; voiesce inse cà drepturile toturoru nationalitatiloru se fia ocrotite.

„In Austri'a“, termina com. Taaffe, „nu se põte gubernã trantindu la parete penemtisãupe slavi, pentru cà inaintea Constitutiunei, poporatiunile acestoru doue nationalitati au drepturi egale. Recunoscõndu drepturile toturoru, totu voru ajunge a fi buni austriaci.“

Aceste cuvinte din urma, au fostu primite cu aplause prelungite din partea autonomistiloru, era asupra centralistiloru au facutu o inpressiune fõrte neplacuta si sensationala. Opositiunea loru va deveni de aci inainte mai intensiva si mai ostentativa, de õrece prin declaratiunea ministrului-presiedinte comitele Taaffe, principiulu egalei indreptatiri a nationalitatiloru sugrumate, a primitu in fine si recunoscinti'a legitimitatii sale din partea guvernului, si totuodata comitele Taaffe, de si indreptu, a recunoscutu cà sistemulu actualu nu este basatu pe principiulu egalei indreptatiri a nationalitatiloru din care este compusa poporatiunea imperiului, ci cà ea a fostu pãna acuma hostila fatia cu nationalitatile negermane si nemagiare.

Ce va urmã dupa acõsta la Vien'a, nu se põte sci. De-o-camdata proiectulu de lege alu armatei, asia precum a fostu elu votatu in camer'a deputatiloru, va fi inaintatu la camer'a senatoriloru, unde se astãpta cà paragrafulu doui se fia restituitu asia, precum este elu in proiectulu guvernului. Decã dupa acõsta, camer'a deputatiloru nu va primi proiectulu restituitu de cãtra camer'a senatoriloru, atunci va urmã sãu dissolvarea camerei deputatiloru si escrierea de noua alegeri, sãu o schimbare de cabinetu. Se põte inse, cà se urmedie dintr'o data si un'a si alta, si atunci vomu avea in Austri'a crisa parlamentara si ministeriala, careia i va urmã põte si o decisiva crisa constitutionalã, in ambele parti ale monarchiei dualistice. Vom merge deci si de aci inainte cà si dela 1866 incõce din crisa in crisa, pãna ce vomu ajunge la o noua catastrofa, care din ce in ce se pare mai inevitabila si mai apropiata.

Atentatulu asupra Tiarului preocupa inca in modu fõrte viu opiniunea publica si press'a Europei. Sperantiele de-abea inmagurite ale acelora, cari doreau se vedia imperiulu rusescu, schimbanduse intr'unu statu constitutionalu, s'au vestejitu inainte de a fi inbobocitu. Actualulu potentatu alu Rusiei este cu multu mai cerbicosu si mai orgoliosu, decãtu se capituledie inaintea revolutiunei. Elu, precum a disu la Moscova, va stã sãu va picã cu principiulu seu, care precum scimu, este despotismulu.

Cabinetulu francesu alu d. Waddington, voidinu a isi clarificã situatiunea sa facia cu parlamentulu, a provocatu unu votu de incredere, care acordan-duise a probatu, cà actualulu cabinetu republicanu dispune inca de o respectabila maioritate parlamentara. Pãna candu? Acõsta depinde in mare parte dela Gambetta si partisanii sei.

In siedinti'a din 6 l. c. a camerei deputatiloru din Bucuresci, d. ministru de esterne V. Boerescu, a comunicatu inbucuratõrea scire, cà Itali'a a recunoscutu independenti'a Romaniei si cà au intaritu denumirea comitelui Tornelli, de ambassadoru pre langa curtea romana. In fine dar' guvernulu italianu a facutu, dupa o lunga traganare acelu pasu, pe care Romani'a era in dreptu se ilu pretinda dela Itali'a, inaintea ori carui altu statu nelatinu. Pentru cà independenti'a Romaniei se fia pe deplinu recunoscuta, mai lipsescu inca voturile Franciei, Angliei si alu Prusso-Germaniei, de õrece Turci'a, Russi'a si Austro-Ungari'a au recunoscutu independenti'a Romaniei, curendu dupa incheierea pazei.

Unu comunicatu.

— Pe candu tecstulu Nr. precedente era gata de a intrã sub pressa, primiramu dela onor. procuratura din Dev'a comunicatulu ce urmãdia mai la vale relativu la un'a din scirile diverse publicate in Nr. 80 alu diariului nostru:

Sz: 6196-879

kü:

Tekintetes Baritiu György ur mint az „Observatoriulu“ czimü politikai lap szerkesztõjének.

Nagyszebenbe.

Az urasãgod által kiadott és szerkesztett „Observatoriulu“ czimü politikai heti lap idei October hó 18-án megjelent 80-ik számában a vegyesek rovátában „Omoru barbaru“ feliratu közleményre vonatkozólag, van szerencsém a tkts. szerkesztõ urat, az

igazság érdekében a következőknek becses lapjában leendő közlésére hivatalosan fölkérni:

A számos tagot számláló Furka család, vagyoni kérdések miatt meghasonolván, két ellenségeskedő, egymást bosszantó és gyűlölő pártra csoportosult, mely családi békétlen állapot oda nõtte ki magát, hogy egyrészt a magtalan vagyonos Furka János lui Iosany, az ő pártján álló unokaöcsei Furka Jozsef és Zsiga lui Jozsa, továbbá a segélyökre siető Gyila Péter szomszédjuk, más részről pedig Furka Gáspár a Viguczi, Furka Josza lui Trézsi, nemkülönbén Furka Gáspár és 2. fia ugymint Gáspár és János 1879 évi szeptember hó 14-én estve 9 órakor a Furka János lui Josányi lakása előtt és utzára nyíló házi kertjében kölcsönös verekedést idéztek elő, melynek folytában mind két párt embereiből többen megverettek, sőt a kíváncsi nézők közül is egy pár szenvedett köhajtás folytán sérelmet. A legsúlyosabban sérelmezett Furka János lui Josányi volt, ki a másnap eszközölt orvosi megvizsgálás alkalmával a 4—5 hét alatt gyógyuló súlyos fejsérelmen kívül az ágybántalomnak olynemű tünetei voltak észlelhetők, melyek következtetni engedték, hogy legrövidebb idő alatt, a miatt el is halhat, éppen ez okból a biroság indítatva érezte magát a haldokló egyént ott mindjárt a tettesek személye iránt kihallgatni, mert az előre gyanított halála másnap valóban be is következvén, többé ugy sem lett volna kikérdezhető. Megjegyzendő még, hogy a tettegeskedést éppen a néhány unokaöcsei kezdték, és a megütölgelt, s késsel meghasított Furka Gáspár lui Gáspár segélykiáltására az utzárol odarohanó többi rokonnép a verekedést vizonozta, továbbá megjegyzendő, hogy azon 5. tettes közül, kiknek Furka János lui Josányi megölése törvényszerént betudható s kik közül kettő szintén szenvedett sérelmet, csak kettő ev. reformatus, a más 3. pedig g. keleti hitű, továbbá hogy összes vádlottak, tanuk és panaszlok egyaránt verrokonságban állnak s mindannyioknak anyanyelvük kizárólag a román; magyarul egyetlen egy sem ért közölők, — tehát hirted esetben nemzetiségi vagy vallási vizongást felismerni egyáltalában lehetetlen képtelenség, 's az csupán családi gyűlölködésnek nem is szokatlan eredménye.

Sajnálatos hogy nem hiányzanak oly értelmetlen avagy rossz akaratu emberek, kik még a közönséges bűnügyi esetekből is erőszakkal capitalist akarnak faragni polyglott hazánkban, a XIX ik század végén a faj és vallási vizongások szítására.

A kir: Ügyészségtől.

Déva 1879 évi december hó 3-án

Horváth Simon kir. ügyész.

Pentru acea parte a cetitoriloru nostrii, cari nu cunoscun limb'a ungurõsca, punemu aci si o traducere pe cãtu se põte mai fidelã a comunicatului de mai susu.

Nr. 6196-879 p. r.

Onorabilelui domnu George Baritiu cà redactoru alu diariului politicu „Observatoriulu.“ in

Sibiu.

In numerulu 80 din 18 Octobre a. c. alu fõiei politice „Observatoriulu“ editata si redactata de cãtra D-ta, sub rubric'a Sciriloru diverse, esi o inpartasire sub titlu „Omoru barbaru.“ In interessulu adeverului am onõre a te invitã d-le redactoru, in modu oficiosu, cà se publici in stimabil'a D-tale fõia urmatõrele:

Famili'a Furca, care numera multi membri, desbinandu-se asupra unoru afaceri de averi, s'au formatu din trensa doue partide contrarie, care lucra un'a in mani'a celeilalte si se urãscu. Acõsta stare neinpacata a familiei au ajunsu asia departe, in cãtu despre o parte Joanu Furca alui Josany omu fãra prunci, cu nepotii sei Josifu Furca si Zziga lui Josza cari tinu cu densulu, mai departe vecinulu loru Petru Gyila, care au alergatu in ajutoriu loru, era de cealalta parte Gaspar Furca alu Vigutiei, Furca Jozsa lui Trézsi, precum si Gasparu Furca si doui feciori ai lui, adeca Gaspar si Joanu, in 14 Septembrie 1879 sãra pe la 9 õre de inaintea casei lui Joanu Furca alui Josany si in gradin'a casei de cãtra strada s'au luat intre sine'si la bataia, in decursulu careia au fostu batuti mai multi dintre õmenii ambeloru partide, ba inca si dintre spectatorii curiosi vreo doui insi au fostu vatemati prin aruncaturi de petrii. Celu care au suferitu bataia mai cumplita au fostu Joanu Furca alu lui Josany, si carele cu ocaziunea visitãrei medicului intemplantu in diu'a urmatõre, pe langa ce s'au prevediutu cu ocaziunea acea, cà sparturile de capu fõrte grele se voru vindecã abea in 4—5 septemani, se observã si õresicare aparitiune a unei vetamari de creeri, din care s'au potutu trage consecentia, cà põte se si mõra cãtu mai curendu.

Tocmai din această cauză judecatoriul se simți îndemnatu se asculte pe individul moribund indată atunci asupra persoanei faptuitorilor, pentru că morțea lui în alta zi ar fi urmată, după cum se prevediuse, și așa totu nu mai putea fi interogatu. Mai este încă de observatu că, batai'a o începuseră tocmai nepotii repositului și că la strigarea lui Gaspar Furca alu lui Gaspar celui batutu și spințecatu cu cutitul, alergându-i în ajutoriu de pe strada ceilalti consangeni, au întorsu batai'a. Mai încolo este de însemnatu că, dintre cei 5 faptuitori, carora după lege trebuie să se impute uciderea lui Ioanu Furca alu lui Josany și dintre cari doi însi încă au suferitu lovitură, numai doi sunt evanghelico-reformati, era ceilalti trei sunt de confesiune greco-orientală; mai departe că, toti acusatii, martorii și acuzatorii sunt totu consangeni unii cu altii și limb'a lor maternă este exclusiv numai cea românească, era limb'a magiara nu o pricepe nici unulu dintre ei. Asia dară în acestu casu faimosu este absolutu preste potintia și chiaru absurdu a vedea vre-unu antagonismu nationale seu religiosu, ci totulu este unu resultatu numai alu ureloru familiare, care nici decum nu sunt neusitate.

Este de regretatu, că nu lipsescu oameni seu simplii, seu de rea vointia, cari chiaru și din casuri de crime ordinare voiescu în puterea bratiloru se bata capitalu în patri'a noastră poliglotta, pe la finea secolului alu XIX-lea, spre a atitii dissensiuni de nationalitate și religione.

Dela procuratur'a regescă.

Dev'a 1879, lun'a Decembre în 3.

Simon Horváth m. p.
Procuroru regescu.

Correspondenție particulare ale „Observatoriului.”

— Saliste în 3 Decembre 1879.

Astadi a avutu locu alegerea a 4 membri la Representanti'a comitatului Sibiiu în loculu a 3 membri ajunsi virilisti și a dlui Vasile Petri, care a parasitu comitatulu Sibiiului. Atatu tempulu celu greu de érna, câtu si indiferentismulu romanului în cauze de aceste, nu ne a adusu la urna din 273 alegatori decatu abia 65 cu cei din locu cu totu, ba unele comune că: Poplac'a, Orlatu, Sacelu, Vale, n'au fostu reprezentate prin nici-unu alegatoriu.

Resultatul alegerei a fostu acela alu conferintei prealabile tinuta în preser'a alegerei, la care au luat parte circa 25—30 de fruntasi, unde s'a decisu că se se aléga domni: Georgiu Baritiu și Anania Trombitasiu din Sibiiu, Nicolae Ciuceanu din Resinariu și Demetru Romanulu din Saliste. La propunerea invetiatoriului Hociota, că se se aléga si vreunulu dintre invetiatori de membru în representanti'a comitatului, se scolă unu domnu și si-a pusu tóta oratori'a în cumpena, numai că se nu fia alesu cumva si vreunu invetiatoriu de membru alu representantiei. De motivu au adusu starea materială a invetiatoriloru, din care cauza, n'ar putea cercetă siedintiele și că e mai bine se alegemu oameni cu capitalu materialu.

Amu ascultatu motivulu, ce ni-lu presentase oratorele cu o rară elocintia și amu decisu precum a voitu domnulu. Ei bine! fiat. Intrebu inse, că ore dreptulu activu și passiv e numai pentru invetiatorii altoru confesiuni, nu și pentru cei romani?

Ore nu e cu dreptu că se initiamu și pre invetiatorii nostrii, déca cumva nu sunt, în afaceri publice administrative?

Sciri diverse.

— (Siedintia publică.) Societatea de lectură „Andrei Siaguna” va arangia o siedintia publică, Joi în 19 Novembre st. v. în memori'a marelui archipastoru Andrei, în sal'a cea mare a „Seminariului andreianu.” Inceputulu la 7 ore sér'a.

Sibiiu, în 22 Novembre 1879.

Comitetulu arangiatoru.

NB. Oferte marinimose se primescu cu multiamia și se voru cuită pe cale publică.

Programulu este urmatoriu:

1. „La o rondurela”, poesie de D. Bolinteanu, executata de chorulu vocalu. 2. „Cuventare ocașională”, rostita de Gerasimu Serbu, cl. curs. III. 3. „Biserica risipita”, poesie de V. Alesandri, declamata de Nicolau Borza, cl. curs. II. 4. „Dumnedieulu nostru”, poesie de I. Al. Lapedatu, executata de chorulu vocalu. 5. „Crestinismulu și influintia lui asupra desvoltarii intelectuali”, disertatiune de G. Bobesiu cl. curs. III. 6. „Danu capitanu de plaiu”, poesie de V. Alesandri, declamatu de Ioanu Micu, cl. curs. I. 7. „Feciór'a Mari'a”, poesie de D. Bolinteanu, executatu de chorulu vocalu.

— (Intreruperea comunicatiunilor.) În urm'a ploiloru torentiale ce au cadiutu pe la finea septemanei trecute, comunicatiunea trenuriloru și a postelor au suferitu intardieri, ba pe la unele puncte a fostu cu totulu intrerupta.

Din mai multe parti venira sciri triste și alarmatóre despre inundatiuni în capu de nópte. Asia a fostu inun-

date în parte Alb'a-Jul'i'a, Sebesiulu, Sigisiór'a, Elisabetopole și alte localitati situate în apropierea riuriloru. Oradea-mare încă a fostu fórte tare amenintata.

(Mersulu trenuriloru pe lini'a Brasiovu-Ploiesci.) Cu 1 Decembre st. n. s'a regulatu mersulu trenuriloru între Brasiovu și Predealu, provisoriu în modulu urmatoriu: Trenulu nr. 14 pléca dela Brasiovu la 11 ore 52 minute a. m., sosesc la Dêrste la 12 ore 6 min. și pléca la 12 ore 5 min. mai departe. În Timisiulu de susu sosesc la 12 ore 40 min. d. a.; pléca la 12 ore 50 min. și sosesc în Predealu la 1 ora 20 min. d. a. — Trenulu nr. 13 pléca dela Predealu la Brasiovu la 2 ore 50 min., sosesc la 3 ore 15 min. în Timisiu, de unde pléca la 3 ore 17 min. și sosesc la 3 ore 43 min. la Dêrste, pléca la 3 ore 46 min. și sosesc în Brasiovu la 3 ore 58 min. după ameadu.

Dela Predealu la Ploiesci pléca trenulu la 3 ore 40 minute d. a., sosesc la 4 ore 20 min. în Sinai'a, la 5 ore 5 min. la Comarnicu, de aci pléca la Campin'a, unde sta 10 min. și sosesc la 6 ore 23 min. sér'a în Baicoiu, la 7 ore 50 min. în Ploiesci și la 9 ore 30 min. sér'a în Bucuresci.

Dela Budapest'a pléca trenulu mixtu nr. 14 la 6 ore 45 min. sér'a sosesc în Oradea mare la 4 ore 50 min. demin. în Clusiu la 9 ore 44 min., în Brasiovu la 9 ore 40 min. sér'a și în Bucuresci la 9 ore 30 min. sér'a (urmatóre).

Dela Bucuresci pléca trenulu mixtu la 7 ore 20 min. dimin. sosesc în Brasiovu la 3 ore 58 min. d. a. și pléca la 4 ore 10 min. dem. ajunge în Clusiu la 4 ore 5 min., în Oradea-mare la 9 ore sér'a și sosesc la 7 ore 55 min. în Budapest'a. — Cu 1 Aprile an. venitoriu se dice că se voru introduce trenuri accelerate, candu se va schimbá si mersulu trenuriloru.

(Calea feratá Ploiesci-Predealu.) Luni, la 19 Novembre, st. v. s'au deschisu circulatiunea pe lini'a feratá Ploiesci-Predealu, după mersulu urmatoriu: Plecarea dela Ploiesci la 10 ore 52 m. dim. și sosirea la Brasiovu la 4 ore 20 m. d. a. Plecarea din Brasiovu la 12 ore 40 m., sosirea la Ploiesci la 7 ore 5 m. d. a. Pana la noue dispositiuni, trenurile se voru opri la cantonulu de la podulu Vadului; pentru a merge spre Ploiesci seu Predealu voru plati cá din statia Campin'a. Stati'a Bucuresci liberéza bilete pentru lini'a Ploiesci-Predealu, la 8 ore 45 m. dem., candu pléca trenulu, care coincide la Ploiesci cu celu pentru Brasiovu: asemenea statiile liniei Ploiesci-Predealu liberéza bilete directe pentru Bucuresci. Trenurile liniei Ploiesci-Predealu sunt în legatura cu tren. Nr. 13 și 14 ale calei ferate între Predealu și Brasiovu.

„Rom.”

— (Libertatea personale în Ungari'a.) Diariulu „Ellenör”, organulu ministrului C. Tisza, după acesta „Pester Lloyd” Nr. 277 și de aci încolo multime altele producú casuri de cele mai scandalóse despre vetamarea și calcarea libertatiei personale chiaru și de catra unele tribunale, fără nici-o cauză scósa din legi. Aci nu e nici vorba despre libertatea personale executata de ex. în Angli'a prin renumit'a lege fundamentale cunoscuta sub titlu de Habeas Corpus, și în alte staturi civilizate, totu prin legi fundamentali precise. Din miile de persoane cadiute în prepusu de vreo crima sau și numai de unu delictu (Vergehen), diumetate sunt detinute în arestu preventiv, ori au garantu ori nu, până la esirea sententiei, era în casu de a fi acuitati, pentru suferintiele și daunele avute pe timpulu câtu au statu în arestu, nu li se dá nici o satisfactiune. Chiaru și dintre persoanele arestate numai pentru câte unu escesu sau transgressiune (Uebertretung, vina usióra), câte 25 până în 27 de mii se tinu pe fiacare anu în arestu preventiv. Despre lungimea acestoru specii de arestu se aducu din multe mii cá ilustratiune doue exemple. Tribunalulu din Beregszász pusese man'a înainte cu 8 ani pe trei juri magyari, anume Mich. Kasso, Jos. Király și Nic. Hee, pentru o bataia cumplită. Ei, bine, investigatiunea tinu optu ani, și după optu ani acei trei juri, acuma barbati, fusera condamnatu la închisóre de câte patru luni! Adeca în realitate optu ani și patru luni, cá si pentru crime de cele mai grele. Curtea de apellu (instantia II) confirmă sententi'a primei instantie sub Nr. 29193.

Unu alu douilea casu este la tribunalulu din cetatea Jaurinu (Györ, Raab). Acolo, unu Martinu Erdős, fetioru alu unui economu cu casa cu mésa, batuse reu pe unu altulu, într'o incaieratura de acelea, care în Ungari'a sunt de tóte dilele. Junele Erdős citatu la tribunalulu isi marturisi indată fapt'a; urmarea trebuia se fia, cá după 24 ore se'lu si lase din arestu, fia si pe langa garantia, până candu ii va esi judecat'a: dară nu, cá-ci tenerulu arestatu în 31 Martiu a. c. siediu noue (9) luni închisu! În fine curtea de apellu prin sententiã Nr. 29024 ordină liberarea lui, după ce tribunalulu de prim'a instantia încă totu nu voia se'i dea drumulu nici după esirea sententiei. Se intempla cá

circa 1500 de individi siedu închisi dela câte 6 până la 12 luni și candu colo, sau sunt acuitati de totu, sau cá pedéps'a dictata lor de câte v. septemani, nu stă în nici o proportiune cu timpulu perdutu în arestu preventiv, și cu substragerea dela ocupatiunile sale, dela castigulu de tóte dilele.

Susu citatele diarie constata și cu această ocașione, că procedur'a ungréscă este rea și praxea judecatoréscă nu este regulata prin nici-o lege; recursele acusatiloru remanu de multe-ori ilusorie, nu le ajuta nimicu. Opiniunea publică a lumii ungréscă este indiferentă pentru libertatea personale, cu alte cuvinte: nu'i pasa la nimeni și nu intréba nimeni, din ce cauză este arestatu, unulu sau 100 de insi; numai candu spendiura, buna-óra cá deunadi în B. Pesta pe asasinulu Madarász János, în casuri de acelea totu mai intréba câte cineva, cá ore de ce l'au spendiuratu. Intocma cá si în Constantino-pole, cá în Brussa și Damascu. Ce se le faci, asia s'a datu acestoru popóra educatiunea prin legi si praxea seculară; scórtia sclaviei, stigm'a tiraniei este multu mai grósa pe sufletele și mintile lor, decâtu se li se póta sterge urmele în 40—50 de ani.

— (Fallimente în Ungari'a.) Mai nu trece di, în care Monitorulu oficialu (Közlöny) se nu publice serii de falimente noue; publiculu inse nu se mai ocupa de locu de cele merunte până la câte 20—30 mii. Mai de curendu se scrie dela Cassovi'a (Kassa), care este o cetate mai multu slavo-germana, cu vreo 18 mii locuitorii fórte industriosi, cá numerulu fabricelor scade pe fia-care anu, și cá mai de curendu érasu mai cadiura în concursu mór'a cea mare cu vaporu și fabric'a de oleu, amendoué conduse prea bine, lipsite inse de capitaluri mari și eftine spre a infruntá concurenti'a straina. Dară încai de caderea întreprinderiloru industriali te miri și nu prea, după ce știi bine, cá nu le stau la dispositiune capitaluri milióne cu 4 și cu 5% pe anu cá în Belgiu, Franci'a, Elveti'a, Angli'a etc.; iti bate inse mai tare la ochi candu citesci în diariile magiare, cá nu numai în Clusiu și Alba-regala, ci și în cetatile Szabadka, Aradu, Dobritnu, încă si în Oradea teatrele ungréscă stau cá frundi'a pe apa, de si tóte au subventiune, care dela statu, care dela municipalitate*). Este inse si mai de însemnatu, cá chiar întreprinderile industriale realizate de către guvernulu ungréscu cu banii statului în sume de mai multe milióne, isi dau preste capu un'a după alt'a. Asia s'a intemplat de ex. în Transilvani'a cu specul'a paduriloru, éra dilele aceste citimú, cá la întrepris'a cea mare dela Petrosieni din districtulu Hatiegului cu minele de carbuni-de pétra și de feru, cu calea feratá pe Jiu, se perdura sume atatu de mari, în câtu guvernulu decise a o dá unei companii de capitalisti, pentru unu pretiu ce nu stă în nici-o proportiune cu miliónele versate acolo în dilele ministriloru Lonyay și Kerkápolyi, și se mai dice cá nici chiaru com. Lonyay nu a facutu vreo tréba mare prin cumpararea dominiului dela Farcadinu.

— (Inpositulu pe beuturi spirituóse în Russia) au atinsu cifre aprópe fabulóse. Asia în anulu 1876 Russi'a a platitu numai accise pentru spirtu și vinarsu 165.000.000, în 1877 circa 170.000.000 și în 1878 aprópe la 190.000.000 ruble. Ministrulu de finantie alu Russiei are sperantia, cá în anulu 1880 se voru încassa 208.129.000 ruble.

— (Femeiele și colorile.) „Fia-care caracteru seu déca voiescu spirtu, dice Balzac, isi alege o colóre ce i este analoga.” Asia se póte contá cu multa sigurantia, cá femeiele care iubescu colorile portocalii, de amarantu și grenada și se inbraca în vestminte de colóre galbena seu verde, sunt de unu temperamentu rebelu și certaretiu. Nu te increde acelora, acaroru colóre favorita este cea violeta și fereste-te de acelea, care pórtă constantu colóreá négra. Aceste doue colorii sunt fatale și cabalistice. Albulu este colóreá cochetariei și a inocentiei. În generalu femeiele vesele, spirituale și amabile iubescu nuanțiele coloritului ros'a. Albastru cá azurulu cerulu este colóreá femeiloru gentile și frumóse. Acelea care iubescu această colóre sunt de regula de unu temperamentu blandu și contemplativu. Colóreá visinia, cenusia și castania este cautata de aceleasi femei, candu ele sunt triste seu nefericite. Lil'a este colóreá frumsetieloru déjà vestejite seu aprópe de a apune, dar' si a frumsetieloru privilegiate și a femeiloru nervóse, poetice și sentimentale. Colóreá lil'a este favorita femeiloru, care după ce au serbatu triumfuri mari în societate, s'au retrasu într'o reserva defensivă. Mam'a va purtá la cununi'a ficeii sale o palariă de colóre lil'a, éra femeia de 40 de ani candu face visite. Honny soit qui mal y pense!

— (O gluma și nu prea.) Doue dame, fórte bogate din Russi'a, petrecédu în Veneti'a într'una din dile intrara la unu giuvaerariu. Li se aratara mai multe bucati, dintre cari unele i placura fórte bine celei mai tinere, pe cari inse cea mai inaintata în etate, nu voii se le cumpere, paréduise prea scumpe și asia fără cá

*) „Kelet” Nr. 191.

se fi cumperatu ceva parasira localulu. In apropiare de acolo se dusera la o cafenea, cerura sorbetu si cafea négra. Câteva momente dupa aceea, cea mai tinera scôte rîndu doue bucati da giuvaere din buzunaru si dice: „Totusi le am luat si acuma tu trebuie se le platesci.“ In momentul acela inse se si presentéda giuvaerariulu cu unu sergentu de politie si cu tôte protestarile celor doue dame, ele au fostu arestate; Optu dile au petrecutu in arestu, pana candu prin interventiunea consulelui rusescu successe, a probá prin documente autentice, cà cele doue dame apartienu societati inalte rusesce, cà sunt fórt bogate si cà in casulu acesta nu póte fi vorba decâtu numai de o gluma nesocotita.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

(Urmare.)

Capitolulu XI.

Despre mórtea corpului politicu.

Acésta este deci inclinarea firésca si inevitabila chiaru a guberneloru celor mai bine constituite. Déca Spart'a si Rom'a au peritu, care Statu póte sperá se durese pentru totudeauna? Déca voimu a infintiá institutiuni durabile, apoi se nu credemu cà le vomu putea face eterne. Pentru cá cineva se reusiésca, nu trebuie se incerce imposibilulu nici se se magulésca cu ide'a, cà ar putea dá opereloru omenesci o soliditate pe care lucrurile omenesci nu le au.

Corpulu politicu, asemenea cá si corpulu omenescu, incepe a muri dela nascerea sa si pórtu in sine insusi causele destructiunei sale. Dara si unulu si altulu póte avea o constitutiune robusta, prin ajutoriulu careia ele se potu conservá unu tempu mai lungu séu mai scurtu. Constitutiunea omului este oper'a naturei, aceea a Statului este oper'a artei. Nu depinde dela ómenii cá se isi prelungésca viati'a loru, dara depinde dela ei de a prelungi viati'a Statului pe càtu numai este posibilu, dandu'i cea mai buna Constitutiune pe care o póte numai avea. Este adeveratu, cà si Statulu celu mai bine constituitu in fine i'si va aflá finitulu, inse cu multu mai tardiu cá ori care altulu, déca cumva accidente neprevédute nu grabescu pierderea lui inainte de tempu.

Principiulu vietiei politice se afla in autoritatea suverana. Poterea legislativa este ánim'a Statului, éra poterea executiva este capulu seu, care pune in miscare pe tôte celelalte organe. Crieri potu fi paralisati si de aceea individulu totu traiesce. Omulu remane inbecile si viu: inse indata ce ánim'a au incetatu de a mai funcioná, animalulu este mortu.

Statulu nu subsista prin legi, ci prin poterea legislativa. Legea de eri nu ar fi obligatóre pentru diu'a de astadi, déca consimtiementulu tacitu nu s'ar presupune din tacere si déca suveranulu nu ar confirmá fara intardiére legile pe care nu le abróga, de si o ar putea face. Totu ce au declaratú odata cà voiesce, o voiesce totudeauna, pana ce nu revóca.

Pentru ce are cineva atátu respectu de legile vechi? Tocmai pentru cà sunt vechi. Trebuie se crédia cineva cà ele s'au sustienutu atáta tempu numai prin escelenti'a vointieloru antice: déca suveranulu nu le ar fi recunoscutu neintreruptu cá salutare, elu le ar fi revocatu de o miie de ori. Éta pentru ce, in locu de a se slabi, legile intr'unu Statu bine constituitu, castiga din ce in mai multa potere. Prejudetiulu pentru anticitate le face cu fiacare di mai venerabile.

Din contra, ori unde legile se slabescu invecinduse, acésta este o proba cà nu mai esista potere legislativa si cà Statulu au incetatu de a mai trai.

Capitolulu XII.

Cum se mantiene autoritatea suverana.

Suveranulu ne avendu alta fortia, decâtu poterea legislativa, nu póte lucrá decâtu prin legi, si fiindu cà legile nu sunt altu decâtu acte autentice ale vointiei generale, suveranulu nu póte lucrá decâtu candu poporulu este adunatu. Poporulu adunatu, se va dice, ce chimera! Astadi este o chimera, inse inainte de acésta cu doue mii de ani nu au fostu o chimera. S'au schimbatu óre natur'a ómeniloru?

Marginile posibilului in lucrurile morale nu sunt asia ánguste, precum le credemu noi a fi. Slabiciunile, viciurile si prejudetiile nóstre le facu ánguste. Sufletele mici nu credu in ómenii mari, sclavii selbataciti zimbescu cu unu aeru batjocoritoru, candu audu cuventulu libertate.

Din cele ce s'au facutu se judecamu aceea ce se póte face. Nu voiu vorbi despre anticele republice ale Greciei; inse republic'a románá au esistatu si mi se pare cà au fostu unu Statu mare si Rom'a o mare cetate. La censulu din urma s'au aflu in Rom'a 400.000 cetatieni capabili de a purtá arme si la recensementulu din urma alu imperiului s'au aflu preste patru milióne de cetatieni, fara de a numerá pe supusi, pe straini, pe femei, pe copii si pe sclavi.

Câte dificultati, i'si va imaginá cineva, nu trebuie se intimpine pentru de a aduná adesea acelu poporu numerosu alu acelei capitale si de prin pregiuru! Si totusi treceau puçine septemani, fara cá poporulu románu se nu se fia adunatu si chiaru de mai multeori. Elu nu esercitá numai drepturile suveranitatii, ci chiaru si o parte din acelea ale gubernului. Elu tractá despre afaceri anumite, elu judecá unele cause anumite si intregu poporulu se aduná pe piati'a publica, mai totu de atátea ori in calitate de magistratu cá si de cetatiénu.

Repasindu cineva pana la primele tempuri ale popóraloru, va aflá, cà cea mai mare parte a guberneloru antice, chiaru si monarchice, cá la Macedoneni si la Franci, aveau consiliuri de asemenea. Dara ori cum va fi, acésta singura fapta respunde la tôte dificultatile. Dela esistentulu la posibilulu consecinti'a imi pare sigura.

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

5 Decembre in Sibiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 8.—9.—
Gráu, amestecat	1 „	„ 6.80—7.60
Secara	1 „	„ 5.10—5.50
Papsioiu	1 „	„ 4.30—4.70
Ordiu	1 „	„ 4.40—4.80
Ovesu	1 „	„ 2.90—3.30
Cartofi	1 „	„ 1.30—1.50
Mazare	1 „	„ 8.—8.50
Linte	1 „	„ 10.50—11.—
Fasole	1 „	„ 8.—8.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 30.—32.—
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 28.—28.50
Carne de vita	1 „	„ —.40
Oua 10 de	1 „	„ —.40

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vien'a, 5 Decembre

Galbinii imperat. de aur	fl. 5.53½ cr.
Moneta de 20 franci	„ 9.30 „
Imperialu rusescu	„ 9.64 „
Moneta germana de 100 marce	„ 57.60 „
Sovereigns englesi	„ 12.— „
Lira turésca	„ 10.65 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„ —.— „

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

4 Decembre.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1. 94.½ b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 106.— „
Obligatiune de imprumutu domniale din 1871 cu 8%	„ 102.½ „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 98.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„ 90.— „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 99.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 187.— „
Actiunile calilor fer. rom. din 1868 cu 5%	„ —.— „
Actiunile calilor fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ —.— „
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 325.— „
Romani'a, Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 101.— „

Pentru

Graciunu si Anulu nou

se recomanda marele si de nou asortatulu depositu de orológe alu lui

Johann Buschek

din Sibiu Strad'a Cisnadiiei Nr. 16, cu cele mai bune orológe de aur si argintu, lantiuri de aur si argintu probate prin oficiulu de pontiare c. reg.

Orológe cilindre de argintu 10, 12, 14, 16 fl. Remontoire cilindre de argintu 15, 18, 20, 22, 24 fl.
Ancre de argintu 15, 16, 18, 20, 24 fl. Ancre remontoire de argintu 19, 20, 24, 30, 40 fl.
Orológe de aur pentru dame 18, 20, 22, 24, 30, 36, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.
Remontoire de aur pentru dame 40, 46, 50, 56, 60, 75, 80 fl., 120, 150 fl.
Ancre de aur pentru domni 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.
Remontoire ancre de aur pentru domni 40, 46, 50, 58, 60, 70, 80, 90. 120 fl.
Lantiuri de aur pentru domni si dómne 24, 26, 28, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100 fl.
Lantiuri de argintu 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 fl. Lantiuri de talmi-auru 1 fl. 50 cr. 2, 4, 5, fl.
Orológe de parete remontoire parisiane 14, 15, 16, 18, 20, 24 fl.
Desteptatori parisiane (Wecker) 5.50 cr. 6, 7, 10, 20 fl.
Orológe de Schwarzwald 4, 5, 6, 7, 8, 10 pana la 24 fl.

Orice reperaturi se facu in modulu celu mai conscientiosu. Comande se esecutéda prin ramburse (Post-Nachnahme.) Pachetarea gratuita. Preturile-cu-rente se tramitu la cerere.

(108) 2—6

Nr. 1140—1879.

(109) 1—3

Escriere de concursu.

Prin decisiunea spec. comisiuni administrative u comitatului Severinu de sub Nr. 434 a. c. postula invetiatorescu comunalu cu propunere in limb'a romana si magiara din comun'a Bania devenindu vacantu, cu acésta se escrie concursu cu terminu pana la **31 Decembre** a. c. st. n.

Emolumentele sunt: pe unu anu 300 fl., 12 metri cubici lemne de focu, precum si locuintia libera cu gradina.

Recurentii sunt datori a aretá; 1. vârsta si religiunea, 2. invetiamentulu seversitu, 3. atestatu de cualificatiune, 4. cunoscintia de limbi, si in fine, 5. ocupatiunea de pana acuma.

Recursurile provediute cu timbre regulate, sunt a se adressá catra Escelenti'a Sa dn. ministru de culte si instructiune, si a se tramite pana la terminulu susu aratatu, la comisiunea administrativa in Caransebesiu. Se observéda, cumca invetiatoriulu denumitu este datoriu a executá dupa ritulu gr-orientalu cantarile bisericesci, si in fine, cumca recursurile intrate dupa terminu, nu se voru luá in consideratiune.

Bania, in 2 Decembre 1879.

Pentru consiliulu scolariu:

E. N. Terentiu Pucea, Vasilie Jenchii,
notariu cercualu. presiedinte.

Sz. 2570—1879

(110) 1—3

Arverési hirdetmény.

Alolirt szolgabíró részéről közhírét tétetik, miként a 3 águ vasut és ebédővel bíró vasuti indóházzal, rendes heti és három országos vásárral bíró Tóvis mező városában és határán, az egész évi korszak jog haszonvétel, — 1880 január 1 sőtől december hó 31 ig bézárolag, — egy évre — a' folyó hó 18 án dél után két (2) orakor, Tóvisen a város házánál megtartando nyilvános árverésen a legőbbit igérőnek bárbe ki fog adatni; — a' 6000 (hatezer) o. é. forintban megallapított kiáltási ár, 10%-éka bánat pénzül készpénzben leteendő.

Az árverési feltételek á járásszolgabírói irodában bármikor betekintheők.

Tóvis 1879 December hó 6 kán.

Molnár Simon.

Singuru numai veritabila

Apa de gura anatherina

a lui
Dr. Popp

(99) 2—2

este remediulu celu mai siguru in contra gingieloru usioru sangerande, a dintiloru slabiti si a mirosului greu alu gurei.

Dupace am intrebuintatu catva tempu Ap'a anatherina de gura a lui J. G. Popu c. r. dentistu alu curtii din Vien'a si dupa ce am simtitu bine-facetóra sa influintia asupra morbozeloru si sangerandele 'mi gingii si a slabitoru mei dinti, cari isi castigara firmitatea loru, vediuandu in fine delaturatu si mirosulu greu alu gurei, me simtitu indemnatu a dá acestei ape de gura laud'a meritata si a o recomandá facuriu.

Vien'a

Franz Schragel m. p.

Depositele se afla: in Sibiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piat'a mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comerciantu, W. F. Morscher, farmacistu diplom., A. Teutsch, farmacistu; in Orasci'a la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasiovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius. Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacisti, Demeter Eremias, comerciantu; in Mediasiu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighisória la d-nii J. B. Misselbacher et filii, J. B. Teutsch, precum si in tôte farmaciele, parfumeriele, magazinele de galanterie si de materiale din Transilvani'a.

Anuntiu de carti.

Amiculu Poporului calindaru pe anulu visectu 1880 compusu de Visariunu Romanu. Anulu XX Pretiulu 50 cr. séu 1 leu 50 bani, cu tramitere francata 55 cr. séu 1 leu 75 bani.

Basmele Romaniloru. Publicate pentru nevinovata petrecere a tuturoru. 12 foi. 24 cr.

Manliu J. Cursu practicu si gradatu de compositiune si de stilu, pentru usulu classeloru secundare de ambe sexe. Cursulu inferioru, coprine peste 100 de planuri si teme. br. 1 fl. 25 cr.

Munteanu-Solomonu. Computulu mentale si cu cifre pentru scólele populare, dupa Dr. Moenik, partea II. bros. 30 cr.

Popescu N. Manualu de Geografia pentru cl. I. leg. 70 cr.

Popescu N. D. Prinsoierulu rom. dela Plevn'a, novela contimporane. Cá premiu unu tablou. Pretiulu incl. tramiterea francata (subt legatura) 1 fl. 40 cr.

— Istoria resbelului rom.-rus.-turc. 1875—78. Partea I' dela inceputulu resbelului pana la 30 Augustu 1878. Cá premiu unu tablou. Pretiu incl. tramit. franc. (subt leg.) 1 fl. 40 cr.

— Istoria resbelului rom.-rus.-turc. 1875—78. Partea II. dela 30 Augustu 1877 pana la finele resbelului. Cá premiu unu tablou. Pretiu incl. tramiterea franc. (subt leg.) 1 fl. 40 cr.

Cá premiu la aceste potu avea amatorii ori care din urmatórele tablouri: „Caderea Plevnei“, — „Trecerea armatei romane in Dobrogia“, — „Batalia de la Smardan“, — „Batalia de la Schitt (Rahova)“, — „Batalia de la Opanes“, — „Capitularea Plevnei“, — Tablourile aceste se potu procurá si singuraticu in pretiu de 80 cr. esemplaru, pe langa trimiterea francata.

Stefanescu Nicu Ion. Bella. Istoria circasiana. bros. 20 cr.

Stefanelli Ionu. Catechetica bisericea drept-credintioase resaritene. 5 fl.

Sterca Siulutu Iosifu. O lacrima ferbinte. 50 cr.

— Din memoriulu lui. 50 cr.

Vlassa G. Manualu de aritmetica pentru gimnasiale inferioare dupa Dr. Moenik. Part. I. pentru prim'a si a dou'a clase. 80 cr.

Se afla de vendiare la

W. Krafft in Sibiu.

NB. La cerere se voru spedá carti singuratece si subt legatura (Kreuzband), dar atunci pentru francare se urca pretiulu cu 10%. Sum'a acésta ni se va tramite prin assignatia postala d'odata cu comand'a.

Catalogulu celu mai nou se inparte gratis si franco ori cui ilu-va cere.